

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC

NGUYỄN THỊ HOÀNG GIANG

THƠ TÌNH LÒ NGÂN SỬN

LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ, VĂN HÓA VÀ VĂN HỌC VIỆT NAM

Thái Nguyên – 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC

NGUYỄN THỊ HOÀNG GIANG

THƠ TÌNH LÒ NGÂN SỬN

Chuyên ngành: Văn học Việt Nam

Mã số: 8220121

LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ, VĂN HÓA VÀ VĂN HỌC VIỆT NAM

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Trần Thị Việt Trung

Thái Nguyên – 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu trích dẫn đều có nguồn gốc rõ ràng. Các kết quả nghiên cứu trong luận văn đều trung thực và chưa từng được công bố ở bất kỳ công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2019

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Hoàng Giang

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn thạc sĩ này, tác giả xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Khoa Sau đại học, Khoa Báo chí – Truyền thông và Văn học, Trường Đại học Khoa học, Đại học Thái Nguyên và các Thầy, Cô giáo đã trực tiếp giảng dạy, giúp đỡ trong suốt quá trình học tập.

Đặc biệt, tác giả xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới giảng viên hướng dẫn PGS.TS.Trần Thị Việt Trung đã luôn tận tình hướng dẫn, chỉ bảo trong suốt thời gian tác giả nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Cuối cùng, xin gửi lời cảm ơn đến gia đình, người thân và bạn bè đã giúp đỡ, động viên, tạo điều kiện để tác giả hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2019

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Hoàng Giang

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

- Dân tộc thiểu số : DTTS
- Văn học nghệ thuật : VHNT

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	iii
MỤC LỤC	iv
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử vấn đề	2
3. Đối tượng và mục tiêu nghiên cứu	6
4. Nhiệm vụ và phương pháp nghiên cứu	7
5. Phạm vi nghiên cứu	8
6. Cấu trúc của luận văn	8
7. Đóng góp của luận văn	9
NỘI DUNG	10
Chương 1: VÀI NÉT VỀ THƠ TÌNH YÊU DÂN TỘC THIỂU SỐ VIỆT NAM HIỆN ĐẠI VÀ NHÀ THƠ TÌNH DÂN TỘC GIÁY – LÒ NGÂN SỦN	10
1.1. Vài nét khái quát về thơ dân tộc thiểu số nói chung và thơ tình yêu dân tộc thiểu số nói riêng	10
1.1.1. Văn học dân tộc thiểu số thời kì hiện đại	10
1.1.2. Thơ ca dân tộc thiểu số nói chung và thơ tình yêu DTTS nói riêng	12
1.2. Nhà thơ tình dân tộc Giáy - Lò Ngân Sủn	15
1.2.1. Những nét đặc sắc của văn hóa Giáy	15
1.2.2. Văn học dân gian dân tộc Giáy	19
1.2.3. Cuộc đời, con người và quá trình sáng tác của nhà thơ Lò Ngân Sủn	22
TIỂU KẾT CHƯƠNG 1	29
Chương 2: NỒNG ĐỘ VÀ SẮC THÁI TÌNH YÊU TRONG THƠ LÒ NGÂN SỦN	30
2.1. Một tình yêu mộc mạc, hồn nhiên, trong sáng của “Người đàn ông đá núi”	30

2.2. Một tình yêu nóng bỏng, đắm say, cuồng nhiệt.....	36
2.3. Một tình yêu nhuốm màu bản năng nhưng “cường tráng” và lạnh mạnh, mang giá trị nhân văn sâu sắc.	46
TIÊU KẾT CHƯƠNG 2.....	52
Chương 3: NHỮNG ĐẶC SẮC VỀ NGHỆ THUẬT THƠ TÌNH YÊU CỦA LÒ NGÂN SỦN.....	53
3.1. Ngôn ngữ thơ rất giàu hình ảnh và mang tính biểu cảm cao.	53
3.2. Một thứ thơ tình giàu tính nhạc.....	69
3.3. “Thực phẩm hóa tình yêu” - một phương thức nghệ thuật đặc sắc trong thơ tình yêu của Lò Ngân Sủn:	76
TIÊU KẾT CHƯƠNG 3.....	85
KẾT LUẬN.....	86
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	90

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Cùng với các nhà thơ dân tộc thiểu số (DTTS) Việt Nam hiện đại: Nông Quốc Chấn, Mã A Lềnh, Pờ Sảo Mìn, Y Phương... Lò Ngân Sủn là một trong số những cây bút thơ tiêu biểu. Ông được sinh ra và lớn lên tại thôn Bản Vền, xã Bản Qua, huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai. Thiên nhiên núi rừng tươi đẹp hùng vĩ, con người chất phác, thật thà nhưng cũng rất lãng mạn, mạnh mẽ cùng với nguồn cội văn hóa truyền thống dân tộc Giáy phong phú đã hun đúc nên một tâm hồn thơ, một trái tim sôi nổi, nhiệt tình, một con người yêu hết mình, dâng hiến hết mình, cháy hết mình trong tình yêu – đó là nhà thơ dân tộc Giáy Lò Ngân Sủn. Là tác giả của 22 tập thơ, phần lớn là thơ tình yêu – Lò Ngân Sủn xứng đáng là một nhà thơ tình tiêu biểu của thơ ca DTTS Việt Nam hiện đại.

Với cuộc đời cầm bút gần 50 năm, nhà thơ Lò Ngân Sủn đã để lại sự nghiệp thơ ca đáng nể: 22 tập thơ (trong đó có nhiều bài thơ đã được phổ nhạc như: “Chiều biên giới” (Phổ nhạc: Trần Trung), “Chiều Lào Cai” (Phổ nhạc: Trương Ngọc Ninh), “Những người con của núi” (Phổ nhạc: Ngọc Quang), “Tình ca lều nương” (Phổ nhạc: Phạm Tịnh), “Phiên chợ Sa Pa” (Phổ nhạc: Hà Té), “Người đẹp” (Phổ nhạc: Ma Quang Hạ))... Thơ Lò Ngân Sủn đậm bản sắc dân tộc và miền núi, nhưng cũng luôn được tác giả đổi mới và sáng tạo trong cách viết, do đó được nhiều người quan tâm, yêu quý, trân trọng. Thơ của ông đặc sắc và giàu tính sáng tạo nên được nhận khá nhiều giải thưởng của Trung ương và địa phương như: Giải A (1993) cho tập thơ **Đám cưới**; Giải B cho tập thơ **Dòng sông mây** (1995) của Ủy ban toàn quốc Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam; Giải B của Hội Văn học Nghệ Thuật các dân tộc thiểu số Việt Nam trao tặng cho tập thơ **Những người con của núi**... cùng nhiều giải thưởng khác. Tuy là một nhà thơ sáng tác nhiều và

có thành tựu trong nhiều lĩnh vực như: thơ, tiểu luận, phê bình văn học..., nhưng tác giả Lò Ngân Sủn cũng chưa thực sự được nghiên cứu xứng với những đóng góp của ông. Chúng tôi đã tiến hành khảo sát và thấy rằng mới chỉ có một số bài viết, nghiên cứu, giới thiệu về thơ Lò Ngân Sủn của một số nhà thơ, nhà nghiên cứu phê bình về văn học DTTS như: Trần Mạnh Hào, Vũ Quần Phương, Irasara, Bùi Tuyết Mai, Lê Thiếu Nhơn, Trần Thị Việt Trung, Cao Thị Hào... Gần đây có một số luận văn nghiên cứu về thơ Lò Ngân Sủn (cùng với các nhà thơ khác như: Pờ Sảo Mìn, Y Phương...): “Bản sắc dân tộc Giáy và Pa Dí trong thơ Lò Ngân Sủn và Pờ Sảo Mìn” của Nguyễn Phương Ly, “Thơ Lò Ngân Sủn” của Phạm Thị Cẩm Anh. Nhưng những nghiên cứu, bài viết, các luận văn này hoặc là đi nghiên cứu một cách khái quát về thơ Lò Ngân Sủn; hoặc là khái quát chung những nét nổi bật về bản sắc văn hóa dân tộc trong thơ ông; hoặc là bàn về cái hay cái đẹp ở một số bài thơ tiêu biểu, còn riêng về mảng thơ tình yêu thì chưa có một nghiên cứu nào đi sâu một cách có hệ thống và toàn diện trong toàn bộ thơ ca của ông, chính vì vậy chúng tôi đã lựa chọn đề tài: **“Thơ tình yêu Lò Ngân Sủn”** để nghiên cứu và tìm hiểu. Từ đó giúp người đọc có cái nhìn rõ nét hơn về nét đặc sắc, riêng biệt cùng những đóng góp đáng ghi nhận ở mảng thơ hay nhất của một nhà thơ đã có nhiều đóng góp cho văn học thiếu số miền núi Việt Nam hiện đại.

2. Lịch sử vấn đề

Xét trong toàn bộ sự nghiệp cầm bút của Lò Ngân Sủn thì không phải ngay từ đầu ông đã đến với việc sáng tác thi ca, có thời gian ông từng đứng trên bục giảng với tư cách người đi gieo hạt giống tri thức cho miền núi. Thế nhưng cái duyên với văn chương, cùng sự đam mê, học hỏi một cách nghiêm túc đã dẫn lối ông đến với nàng thơ như một môi lương duyên. Từ bài thơ được cho là đầu tay khi Lò Ngân Sủn bắt đầu đến với thi ca đó là “Hoa má

po” (1965), cho đến khi “trở về với núi”, ông đã say mê sáng tạo và sống hết mình với thơ ca - giống như con ong cần mẫn, ông đã dâng hiến bao mật ngọt cho đời và đã trở thành nhà thơ DTTS tiêu biểu, xuất sắc với bao tập thơ tình làm lay động lòng người. Điều đáng trân trọng ở ông là sự nghiêm túc trong nghề cầm bút, ông luôn trăn trở với việc “thơ hay và thơ không hay”, ông từng viết: *“Thơ hay là thơ thuộc về chân lý, lẽ phải, thuộc về trái tim nhân loại, và sẽ tồn tại mãi mãi cùng với thời gian, cùng với sự sống của con người”* [32, tr.11]. Đúng vậy, nếu thơ chỉ thiên về cảm xúc chủ quan của người làm thơ mà không đi từ chân lý, lẽ phải, không thuộc về trái tim nhân loại thì sẽ không có đất cho thơ, nhà thơ cũng không có chỗ đứng trong lòng bạn đọc. Chính từ tâm niệm đó mà nhà thơ Lò Ngân Sủn đã cho ra đời những tập thơ đặc sắc, mang dấu ấn riêng, đặc biệt là mảng thơ tình yêu của ông. Chính vì vậy, thơ của ông nói chung, thơ tình yêu của ông nói riêng đã thu hút được khá nhiều người yêu thích, say mê, tìm đọc, và đã giới thiệu phê bình cho nhiều người cùng biết, thưởng thức.

Thơ Lò Ngân Sủn hướng đến nhiều đề tài, và ông đã dành nhiều cảm xúc viết về mảnh đất và con người miền núi. Thơ ông thể hiện một cách mộc mạc, chân thành, rất đỗi hồn nhiên, tự nhiên về cuộc sống, về thiên nhiên, về những nét phong tục tập quán mang bản sắc của các tộc người miền núi. Đánh giá chung về thơ Lò Ngân Sủn trong bài viết **“Thơ với tuổi thơ”**, nhà thơ Vũ Quần Phương đã viết: *“Thơ Lò Ngân Sủn trước sau luôn giữ được bản sắc của thơ miền núi, trong cả nội dung đến hình thức biểu hiện. Cảnh, tình, nguyện vọng, cách bình giá cuộc đời...đều là việc thời sự của đồng bào các dân tộc trên vùng cao phía bắc đất nước”* [26, tr.435]. Trong bài viết **“Khi kẻ tay người nở hoa”**, nhà thơ, nhà phê bình Trần Mạnh Hào cũng có bình giá xác đáng về bản sắc văn hóa dân tộc trong thơ Lò Ngân Sủn: *“Ông còn là nhà thơ của thiên nhiên, của núi đồi, của tiếng kèn pí lè dân tộc Dáy, của những*